

e-com.Ud'A

Número 19

29 de Maig del 2006

Consell editorial

- Manel Cayetano
- Aleix Dorca
- Carme Espinosa
- Miquel Nicolau
- Lorena Pelegrina
- Josefina Porras

Contacte: butlleti@uda.ad

*El mon és una comèdia
pels que pensen i una
tragèdia pels que senten*

*Sir Hugh
Seymour Walpole*

Contingut:

L'article	1
Editorial	1
Què fem?	4
Info-Ud'A	6
Agenda	7
Flaixos de llengua	8
Parlem?	8
Qui és qui?	12
Extraradi	15
Lliçons recreatives	17
Postres de música	18
Perles	21

L'article

L'aprenentatge virtual (e-learning) i la formació permanent dels professionals de la salut

En l'article del butlletí del mes d'abril, es van introduir els aspectes fonamentals de l'aprenentatge virtual i es van descriure els components necessaris per poder-lo desenvolupar correctament. Aquest mes es vol plantejar l'aplicació de l'aprenentatge virtual per a la formació permanent dels professionals de la salut.

L'augment de la utilització dels sistemes electrònics en el sistema de salut hauria de comportar l'adveniment de l'ensenyament electrònic per als professionals sanitaris, tant en la seva formació bàsica com en la formació continuada. *(continua a la pàgina següent)*

Editorial

A Islàndia ja no és un luxe cuinar amb oli verge d'oliva procedent de Catalunya, ni a Andorra menjar salmó islandès o, fins i tot al contrari, és un estalvi comprar productes procedents de països llunyans com la Xina. Les mercaderies es mouen lliurement per tot el món, els capitals es desplacen de país en país buscant les regions més atractives econòmicament. Les fronteres es dilueixen per als productes i el diner, ... i milers de ciutadans de països pobres intenten, arriscant les seves vides, travessar cada dia les fronteres pràcticament impermeables d'occident.

El món és global per a allò que és secundari, però és cada cop més impermeable i tancat per a les persones. Milers de camions, vaixells, avions i trens mouen amunt i avall tones i tones de productes. A vegades, fins i tot, de forma esperpèntica: quants camions es creuen en les saturades autopistes europees amb els mateixos productes, però de marques diferents, que van al lloc d'on vénen els altres? Però les persones (sobretot les procedents de regions pobres) necessiten cada cop més papers i tenen més i més limitacions per moure's pel món.

Tampoc no s'han globalitzat ni els drets, ni les llibertats, ni la igualtat i així ho ha evidenciat el darrer informe d'Amnistia Internacional. Ben al contrari, els països que més estan emergent en aquest món *global* no es destaquen precisament pel respecte als drets bàsics. La Xina n'és un bon exemple: falta de llibertats polítiques, de drets laborals i primer país del món en nombre d'execucions de condemnats a la pena de mort. Però això no és cap impediment perquè els *grans*

països *democràtics, igualitaris i garants* dels drets fonamentals negociïn i comprin a aquests països sense cap escrúpol ni remordiment.

És aquest el món que volem? És aquesta la globalització que cal impulsar? És cert que el lliure comerç ens està oferint més diversitat de productes i a millor preu. També és cert que alguns països pobres estan millorant les seves estructures econòmiques i s'està reduint la pobresa. Però qui s'enduu la millor part dels beneficis? I és aquesta globalització l'única manera de millorar les condicions econòmiques dels països pobres? Cal ser molt crític amb aquest procés de globalització estrictament econòmic i no s'ha de cedir ni un pas en la lluita per les llibertats, els drets i la igualtat. Cal lluitar perquè el dret a viure amb dignitat sigui compatible amb un món, on els ciutadans de qualsevol regió puguin moure's lliurement i on les llibertats i la igualtat siguin el veritable *producte global*.

A Andorra la globalització econòmica encara no ha arribat. La duana s'ha convertit en la principal font de finançament de les arques públiques i, mentre no s'implantïn sistemes impositius més d'acord amb el nostre entorn europeu, caldrà mantenir-la si es vol seguir garantint el correcte finançament dels serveis públics. I la frontera? No és un reducte del passat, a més de ser l'única frontera existent dins de l'enorme espai Schengen? Per a què la necessitem? No ens refiem dels nostres veïns europeus? O ens agrada fer aquelles cues inexplicables els dies que, per alguna raó desconeguda, es torna al control metòdic dels passaports?

L'article

L'aprenentatge virtual (e-learning) i la formació permanent dels professionals de la salut

(continua de la pàgina anterior)

Aquest raonament, però, hauria de ser matisat. Per una banda, l'experiència en l'ús de sistemes electrònics no sempre és positiva, i per altra, no existeix cap evidència que l'aprenentatge virtual aportï un avantatge clar a la formació bàsica o continuada dels professionals de la salut.

En aquest article, es revisarà el rol del professorat i dels estudiants participants en cursos de formació virtual per a professionals de la salut, els requeriments que ha de reunir el professorat, els avantatges i desavantatges per als usuaris i els resultats de l'aprenentatge.

ons al marge de l'aprenentatge.

Si el curs està basat en videoconferència, el rol del professorat pot ser molt estressant, ja que és considerat, per la majoria dels participants, com a responsable de respondre a una audiència que està disseminada, però també se li acostuma a atribuir la responsabilitat sobre la qualitat i el contingut de les imatges que es transmeten. El professorat passa a tenir un nou rol de *productor, director, guionista, manager i càmera*, tot en una persona, en un programa que es transmet en directe, probablement durant algunes hores a la setmana².

Referències (I):

- 1 - Drury R.M. (1997) *Considerations in planning a computer learning lab for nursing students Online Journal of Nursing Informatics 1(2)*. Disponible a <http://cac.psu.edu/~dxm12/considerab.html>.
- 2 - Luck J., Andrews T., Jewell R., Schlotzer A., Madsen M (1998) *New Technologies: New skills development in Open learning '98, proceedings of the 3rd International Conference on Open learning*. Brisbane, Australia.
- 3 - Goldsworthy S.J., Goodman B, Muirhead B (2005) *Goal orientation and its relationship to academic success in a laptop-based BScN Program. International Journal of Nursing Education Scholarship 2(1)*. Accessible a <http://www.bepress.com/ijnes/vol2/iss1/art22>.
- 4 - (Salyers, 2005) Salyers V.L. (2005) *Web-enhanced and face-to-face classroom Instructional methods: effects on course outcomes and student satisfaction International Journal of Nursing Scholarship 2(1)*. Disponible a <http://www.bepress.com/ijnes/vol2/iss1/art29>.
- 5 - Park C.L. (2005) *Graduate students' perceptions of the practice of posting scholarly work to an online class forum: balancing the rhetorical triangle. International Journal of Nursing Education Scholarship 2(1)*. Disponible a <http://www.bepress.com/ijnes/vol2/iss1/art19>.
- 6 - Dorca-Josa A (2005) *Chryptografic Scheme for secure exams. Master's Thesis, Universitat Oberta de Catalunya*.

El professorat en l'entorn de la salut

Allò que els professors d'infermeria no coneixen, no ho poden fer servir, allò en el que no confien, no ho faran servir en les seves classes, i el que no han vist mai, no els fa ser entusiastes¹. Quines qüestions s'han de tenir en compte per assegurar que les necessitats dels estudiants de la salut seran satisfetes i que els professorat se sentirà còmode amb l'ús d'aquesta tecnologia?

Per estar relativament segurs que un sistema d'aprenentatge virtual tindrà èxit, és fonamental que el professorat revisi el seu rol i les estratègies que utilitza en el seu ensenyament habitual. També és necessari tenir en compte que els ordinadors no poden reemplaçar el professorat i que la tecnologia no ha de privar els estudiants de l'oportunitat d'interaccionar amb experts. La tecnologia s'ha de fer servir per donar suport a l'aprenentatge dels adults i proveir unes experiències d'aprenentatge que proporcionin flexibilitat i llibertat, en un procés d'ensenyament/aprenentatge que continui sent fonamentalment humanístic. Així doncs, el repte per als professorat és proveir uns programes de formació de qualitat, cost/efectius, que ajudin als professionals a satisfer les demandes d'un sistema de salut cada vegada més complex.

Perquè l'aprenentatge virtual tingui èxit, el rol del professorat és crític. Ha d'estar ben preparat en l'administració de continguts en la xarxa i, a més, ha de ser capaç de desenvolupar una presència *on-line* que doni el suport necessari als participants en el procés. Per millorar la sensació de suport, es recomana que es publiquin al web del curs breus biografies dels participants, tant del professorat com dels estudiants, la qual cosa millorarà la sensació de connexió i presència. Els professorat ha de respondre de manera freqüent als comentaris *on-line* dels estudiants i preparar-los per participar en discussions o fòrums. També és interessant preparar un fòrum de caire més lúdic, que els estudiants poden usar per a les seves pròpies discussi-

Els participants

Els mètodes d'aprenentatge virtual presenten un clar avantatge per als professionals que viuen geogràficament allunyats o aquells que, per altres motius, generalment familiars o laborals, no poden assistir a cursos presencials. Per tal de resoldre els problemes d'accessibilitat, calendaris, i problemes de temps, aquesta metodologia pot ser una alternativa als cursos presencials més tradicionals.

Els experts en l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) per a l'educació, sovint assumeixen que les persones que han crescut amb les noves tecnologies tenen bona actitud i, a més, bones habilitats en el seu ús. Però hi ha altres factors que influeixen en l'ús de les TIC per a la formació³, com pot ser la manca d'interacció amb altres estudiants o la manca de *feedback* del professorat. Altres estudis, no han trobat cap diferència entre els participants que tenen o no habilitats tècniques prèvies⁴.

Des d'un altre punt de vista diferent, la formació virtual proporciona una certa *anonimitat* relativa que pot facilitar les aportacions d'aquelles persones que són especialment tímides, o que pertanyen a grups socials marginals⁵. La situació oposada es pot donar quan s'utilitza videoconferència, on els participants necessiten usar un micròfon i poden aparèixer en les grans pantalles cada vegada que volen interactuar amb el professorat. Molts participants troben aquesta experiència insuportable i que dificulta la interacció.

Objectius i resultats

En general, quan es planifica un curs virtual, tots els aspectes han d'ésser considerats, i això inclou també els resultats d'aprenentatge i la manera com seran avaluats.

(continua a la pàgina següent)

L'article

L'aprenentatge virtual (e-learning) i la formació permanent dels professionals de la salut

(continua de la pàgina anterior)

Els aspectes pedagògics són fonamentals en el disseny d'un curs virtual.

Però l'avaluació del procés d'aprenentatge és potser la que suposa més problemes d'implementació. Encara, el final de la majoria dels cursos virtuals, requereix d'una avaluació presencial.

Existeixen algunes experiències i projectes destinats a aconseguir que aquesta última etapa del procés es pugui realitzar també de manera virtual. Els projectes van des del disseny d'un esquema criptogràfic que ofereix els nivells desitjats de seguretat⁶, fins a sistemes que inclouen l'enregistrament d'imatge i so que poden detectar comportaments anòmals en la persona que realitza la prova d'avaluació⁷.

Els aspectes tècnics haurien de determinar quina és la tecnologia més adequada a utilitzar per tal d'obtenir els millors resultats d'aprenentatge, mentre que el professorat s'hauria de concentrar en el rigor pedagògic en el sentit tradicional del terme.

Pel que fa als resultats assolits amb l'aprenentatge virtual no hi ha un acord general de si aquests resultats són iguals als dels cursos presencials⁸ o no⁹.

El cas d'Andorra

Actualment la implementació de formació virtual per als professionals de la salut a Andorra és mínima, i es redueix a experiències complementàries a la formació presencial tradicional, tant en la formació bàsica com en la formació de postgrau.

A fi que l'aprenentatge virtual pogués ser utilitzat de manera més àmplia caldria, en primer, lloc la formació del professorat en el disseny de cursos de formació que contemplin tots els aspectes pedagògics necessaris. La revisió del rol del professorat així com la seva formació, per tal que es puguin sentir còmodes en l'ús d'aquesta nova tecnologia, són aspectes crucials. A més caldria la presència d'un suport tècnic important, el professorat ha de dedicar-se a les qüestions pedagògiques, mentre que els aspectes tecnològics i de comunicacions han de quedar en mans dels experts en la tecnologia.

Per últim, però no menys important, caldria el compromís de la Universitat i altres institucions

interessades, per proporcionar els recursos tecnològics, humans i de temps necessaris per posar en marxa i garantir la continuïtat d'aquest tipus d'ensenyament.

Conclusions

La utilització de sistemes electrònics en el sistema de salut ha estat promoguda com a una eina útil amb la promesa que estalviarà temps, millorarà els registres, augmentarà la fiabilitat i millorarà els fluxos d'informació, millorarà la qualitat de la informació clínica disponible, reduirà el treball en paper i moltes altres coses més, però s'ha constatat que les experiències amb la utilització de l'aprenentatge virtual no sempre han estat positives i algunes vegades han estat, fins i tot, crítiques per al sistema i la seva seguretat¹⁰.

Sovint, les causes d'aquestes experiències negatives tenen molt a veure amb qüestions tecnològiques¹¹, així com amb d'altres qüestions més relacionades amb factors d'actitud, socials i culturals¹².

Els defensors de la utilització dels sistemes electrònics suggereixen que els problemes s'esvaeixen quan la tecnologia millora, però també quan les actituds socials i culturals en front aquests sistemes canvia. La tecnologia més sofisticada pot fracassar en absència d'una apreciació acurada de les necessitats, percepcions i experiències dels usuaris finals. Aquests canvis seran possibles amb una millor formació dels professionals clínics.

Una anàlisi econòmica és fonamental abans de la implementació d'aquestes metodologies. Aquesta anàlisi ha de tenir en compte l'equipament tècnic i el manteniment, el professorat, el temps necessari per al disseny i la implementació, la pròpia institució i el cost tecnològic i de comunicacions.

Finalment, és fonamental tenir en compte que les aplicacions electròniques tenen utilitats específiques i que poden o no ser apropiades amb finalitats educatives per a un determinat curs. El professorat ha de valorar els objectius pedagògics abans de decidir l'ús d'aquest enfocament tecnològic. Ha d'identificar quins són els objectius educatius i avaluar per què és necessari canviar de la metodologia tradicional presencial a una nova metodologia virtual. El professorat responsable de la implementació d'aquests tipus de cursos ha de tenir sempre a la seva ment l'usuari final, l'estudiant.

Referències (II):

- 7 - Ko CK. & Cheng CD (2004) Secure Internet examination system, based on video monitoring. *Internet Research: Electronic Networking Applications and Policy* 14 (1), 48-61.
- 8 - Salyers V.L. (2005) Web-enhanced and face-to-face classroom instructional methods: effects on course outcomes and student satisfaction *International Journal of Nursing Scholarship* 2(1). Disponible a <http://www.bepress.com/ijnes/vol2/iss1/art29>.
- 9 - Tucker S (2000) Assessing the effectiveness of distance education versus traditional on-campus education. In *AERA Business education and Information Systems Research SIG 2000 Proceedings American Educational Research Association*.
- 10 - Darbyshire P (2004) "Rage against the machine?" nurses' and midwives' experiences of using Computerized Patient Information Systems for clinical information. *Journal of Clinical Nursing* 13, 17-25.
- 11 - Morrisey J (2002) Access denied. *Modern Healthcare* 32, 22-26.
- 12 - Annells M & Koch T (2001) "The real stuff": implications for nursing of assessing and measuring a terminally ill person's quality of life. *Journal of Clinical Nursing* 10, 806-812.

Què fem?

Novetats per al curs 2006-2007 en l'oferta d'estudis de formació continuada de la Universitat d'Andorra

“Es recullen les necessitats de formació mostrades pels diferents col·lectius professionals del país, es busquen els programes de formació que cobreixen aquesta demanda i s'adapten a la realitat andorrana”

Sovint descrivim la societat on vivim com la societat del coneixement, o la societat de la informació, on la necessitat d'eines de gestió, de la gran quantitat d'informació que està a l'abast de tothom, es fa cada vegada més palesa i on els canvis es produeixen i es difonen amb una gran rapidesa.

Podem trobar exemples clars d'aquesta facilitat de difusió de la informació en el camp de la salut: l'aparició de noves tècniques de detecció o guariment de malalties, la localització d'òrgans per a trasplantaments, ...

Cal tenir en compte que si aquests canvis només afecten a una part del món (l'anomenat món desenvolupat) les diferències entre les dues parts creixen i a un ritme cada vegada més ràpid. Val la pena reflexionar-hi.

Una altra paraula que sovint sentim és la de la globalització dels mercats. La competència i la demanda a la qual hem de fer front ja no té fronteres, parlem a escala mundial (tanmateix estem exclouent una part del món, i no precisament la més petita). Podem plantejar-nos d'obrir un negoci dirigit a satisfer les necessitats d'un col·lectiu de consumidors llunyà, podem comprar accions d'una empresa que està situada al Japó, podem matricular-nos a un programa de postgrau ofert per l'Open University del Regne Unit, ... Aquests fets han suposat una ampliació en el ventall de possibilitats en tots els àmbits (en la gestió financera de les empreses, en l'aplicació del dret, en l'oferta de programes de formació, ...) i, per tant, una necessitat de millorar-ne el coneixement i d'homogeneitzar-nos a escala mundial (normes internacionals de comptabilitat, declaracions de protecció dels drets humans, Espai Europeu d'Ensenyament Superior, ...).

Aquesta societat de la informació i del coneixement en un món globalitzat ha creat un entorn molt propici a l'especulació a un nivell de vegades contradictori: el que en els seus inicis era una part del capital real d'una empresa que convertia en propietari a qui la posseïa (una acció), s'ha convertit ara en una part del que es creu que pot valer una empresa o, fins i tot, pot ser que no tingui res a veure amb la pròpia empresa que representa. Qualsevol esdeveniment pot provocar una baixada brusca a la borsa en general, sense tenir res a veure amb l'activitat que duen a terme les empreses que hi cotitzen i que potser estan en un període molt favorable en els seus comptes de resultats i, en canvi, han vist com es devaluava el seu valor al mercat sense haver-hi tingut res a veure. Un altre dels molts exemples de l'entorn especulatiu que vivim són els canvis en les preferències alimentàries de la

nostra societat: com podíem viure abans sense prendre aliments que continguessin fibra, o soja, o omega 3, o més del 0% de matèria grassa?

En aquesta societat els professionals que hi treballen necessiten formar-se al llarg de la vida. No n'hi ha prou en obtenir el títol acadèmic que dona unes determinades competències amb l'objectiu de l'exercici d'una professió. Fins i tot es parla que els títols acadèmics haurien de tenir data de caducitat. Per tenir professionals competitius cal un reciclatge permanent i una formació continuada al llarg de la vida.

L'objectiu de l'oferta d'extensió universitària de la Universitat d'Andorra és respondre a aquesta necessitat de la nostra societat, amb un alt nivell de qualitat i adaptant-se a la realitat de l'entorn, a la dimensió i a la cultura del país.

És en aquesta línia que es recullen les necessitats de formació mostrades pels diferents col·lectius professionals del país, es busquen els programes de formació que cobreixen aquesta demanda i s'adapten a la realitat andorrana.

Per tal de facilitar el seguiment dels cursos de formació continuada oferts per la Universitat, s'adapten els horaris lectius a la jornada laboral dels professionals i es pot complementar amb l'ús de les noves tecnologies de la informació. També s'intenta reduir el preu de la formació mitjançant la cerca de patrocinadors externs.

Les novetats per al curs vinent se centren en l'àmbit immobiliari, el cultural, el de la salut i el de l'educació.

En l'àmbit immobiliari es va començar a oferir formació durant el curs 2004-2005 fruit d'una necessitat detectada pel Col·legi professional d'agents i gestors immobiliaris d'Andorra. Els continguts d'un programa ofert per la Universitat de Vic, que s'adequava a aquestes necessitats, varen ser adaptats a la realitat andorrana i va sorgir el primer curs d'actualització dirigit a aquest entorn i del qual aquest proper curs 2005-2006, se'n farà la 3a edició. Com a novetat, el proper curs s'oferirà un curs d'actualització en valoracions immobiliàries que té com a objectiu dotar als alumnes d'uns amplis coneixements sobre valoració de béns immobles i altres drets reals, i posar al seu abast les eines per tecnificar i professionalitzar el seu treball. El programa consta de 100 hores lectives d'octubre del 2006 a juny del 2007.

En l'àmbit cultural la novetat és el curs d'actualització en l'educació de la mirada en la pintura i el cinema que neix amb l'objectiu d'oferir una proposta docent i d'anàlisi, a través

(continua a la pàgina següent)

Què fem?

Novetats per al curs 2006-2007 en l'oferta d'estudis de formació continuada de la Universitat d'Andorra

Figura 2

(continua de la pàgina anterior)

de la pintura i el cinema, de com es pot veure i percebre la realitat. Tal i com ens explica el seu responsable acadèmic, el professor Josep Anton Rossell i Pujol, ens sorprendria descobrir la quantitat de pel·lícules que finalitzen amb la imatge de mare-fill, dona-home estimat, ... en una postura exactament igual a la de l'escultura de la Pietat de Miquel Àngel (figura 1), o les representacions del 7è art que utilitzen la indumentària del quadre anònim d'Enric VIII (figura 2) i curiosament per representar la d'una societat que no era la que va viure aquest personatge. Aquest programa de formació suposa 65 hores de dedicació i va dirigit a qualsevol persona interessada en l'art en tots els seus àmbits.

En l'àmbit de la salut les novetats per al curs vinent són el programa de postgrau d'odontologia, especialitat en ortodòncia i el programa de postgrau en informàtica i salut.

El postgrau d'odontologia, especialitat en ortodòncia serà ofert conjuntament per la Universitat d'Andorra i la Universitat Paul Sabatier, Toulouse III, amb la col·laboració de l'Associació Francòfona i Europea d'Estudis i de Recerca Odontològica (AFEERO). Aquest curs té una càrrega de 120 crèdits europeus (equivalents a un màster europeu) que es distribueixen en tres anys (d'octubre del 2006 a octubre del 2009)

mitjançant sessions presencials concentrades un cop al mes (dijous, divendres, dissabte i diumenge) a les dues universitats organitzadores, i sessions pràctiques tutoritzades que es desenvolupen a la pròpia consulta privada dels professionals que segueixin el programa.

El postgrau en informàtica i salut s'està desenvolupant des de la Universitat d'Andorra i es preveu que es pugui començar a oferir el gener del 2007. Aquest programa tindrà una càrrega lectiva d'aproximadament 200 hores i seguirà una metodologia semipresencial. Aquest curs anirà dirigit principalment als professionals de la salut interessats en millorar els seus coneixements en informàtica.

Finalment, en l'àmbit de l'educació, la Universitat d'Andorra està treballant conjuntament amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional, i el Ministeri d'Habitatge, Joventut, Ensenyament Superior i Recerca, en el desenvolupament d'un programa de postgrau en formació del professorat d'aproximadament 200 hores de dedicació. Aquest curs s'adreça als professionals de l'ensenyament i està previst que s'iniciï el setembre del 2006.

Montserrat Casalprim Ramonet

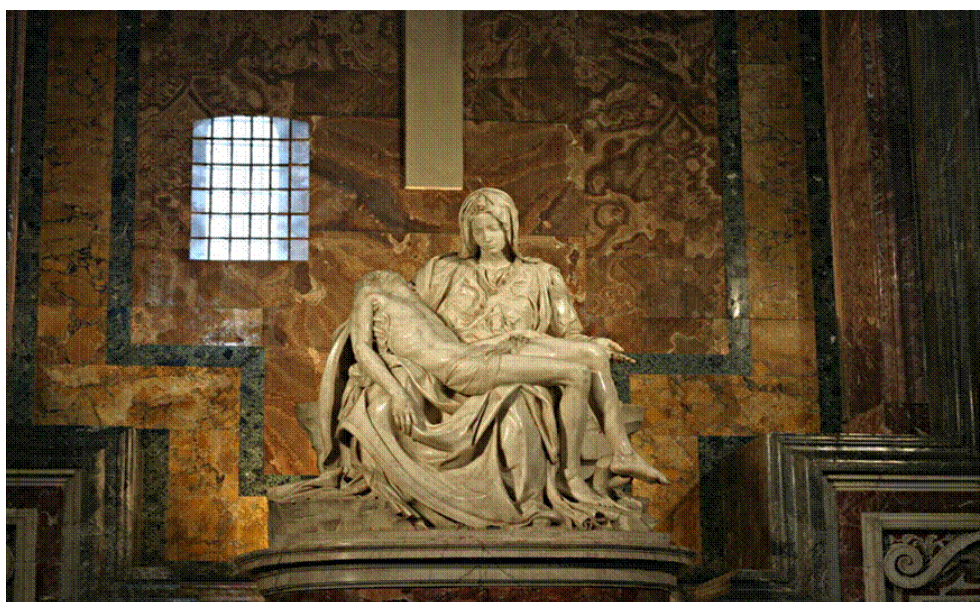

Figura 1

Info-Ud'A

Aprovació del Diploma Professional Avançat (DPA)

S'han publicat al BOPA (número 038, any 18, data 10/05/2006) el decret de creació del Diploma Professional Avançat (DPA) i el decret d'aprovació dels plans d'estudis del diploma professional avançat en les dues especialitats: Informàtica de gestió i Administració i finances. Amb aquests decrets queda definitivament regulat l'ensenyament professional superior, que s'imparteix des de l'any 1988 a la Universitat d'Andorra.

Segona reunió plenària de la Universitat d'Andorra

Tal i com es va acordar a la primera reunió plenària de la Universitat d'Andorra del 23 de març, es convoca una 2a reunió plenària per debatre conjuntament el pressupost de la Universitat per a l'any 2007. La proposta de pressupost serà avaluada pel proper Consell Universitari del dia 12 de juny. La reunió serà el dijous dia 1 de juny, de les 13:30 hores a les 15:00 hores a la sala polivalent de la 1a planta i se servirà un dinar fred.

Primera convocatòria de projectes de recerca

Durant el mes de juny, en el marc del Pla general de recerca i innovació 2006 – 2010, es farà la primera convocatòria de projectes de recerca amb finançament intern. Aquesta convocatòria està oberta als grups de recerca de la Universitat i ofereix la possibilitat d'obtenir recursos per al desenvolupament de projectes de recerca durant el període setembre 2006 – juliol 2007. Es preveu que els resultats d'aquesta primera convocatòria es facin públics durant la primera quinzena del mes de juliol.

Durant aquest mes de maig s'han realitzat diverses reunions del personal docent interessat en recerca, a fi d'establir els primers grups de recerca de la Universitat d'Andorra.

Posada en marxa de la segona fase de la Gestió Acadèmica

El dia 6 de juny, en iniciar-se el període de matrícula del Centre d'Estudis Virtuals, es posarà en marxa la segona fase de la Gestió Acadèmica, que permetrà la gestió de matrícules, l'entrada de notes i la gestió d'expedients. A partir d'aquest moment, totes les preinscripcions, matrícules i entrada de qualificacions es faran mitjançant aquesta aplicació que permetrà, a més a més, la consulta dels expedients, tant per part del propi alumnat com per part dels gestors universitaris.

Abans de l'estiu es preveu que es pugui implantar la tercera i darrera fase que permetrà la generació i impressió de documents i la realització de consultes complexes sobre la base de dades acadèmica i d'usuaris.

Signatura d'un conveni de col·laboració amb l'Associació Francòfona i Europea d'Estudis de Recerca Odontològica (AFEERO)

El passat dimecres 24 de maig es va signar el conveni de col·laboració entre el Centre d'Estudis Virtuals i Extensió Universitària de la Universitat d'Andorra i l'Associació Francòfona i Europea d'Estudis i Recerca Odontològica (AFEERO) on s'estableixen les línies genèriques de col·laboració entre les dues institucions per al desenvolupament d'accions de formació en l'àmbit de l'odontologia.

El mateix dia es va signar l'acta addicional a aquest conveni, entre les dues institucions, per a la col·laboració en el programa de postgrau d'odontologia, especialitat en ortodòncia, que s'iniciarà el proper curs 2006-2007. Aquest curs serà ofert per la Universitat d'Andorra conjuntament amb la Universitat Paul Sabatier, tal i com ja es va explicar en anteriors butlletins.

Info-Ud'A

Participació de l'Escola d'Infermeria al VI Simposi Internacional de Diagnòstics d'Infermeria de Granada

Els dies 25 i 26 de maig, professorat de l'Escola d'Infermeria de la Universitat d'Andorra van participar al VI Simposi Internacional de Diagnòstics d'Infermeria amb la presentació de les dues comunicacions següents: *La utilización de NOC en la evolución clínica* i *Informáticos y enfermeras: compartiendo el aprendizaje*. En el marc d'aquest simposi es va celebrar el X aniversari d'AENTDE (*Asociación Española de nomenclatura, Taxonomía y Diagnóstico de Enfermería*) amb la presència de la presidenta de la NANDA la Sra. Heather Herdman.

Cloenda de la primera edició d'Aula Magna

El dia 31 de maig a les 19:00 hores al Centre Cultural de la Llacuna tindrà lloc la cloenda de la primera edició d'Aula Magna. L'acte serà presidit pel Cònsol major d'Andorra la Vella i el Rector de la Universitat d'Andorra. La conferència de la cloenda titulada *Arribar a centenari* anirà a càrrec del Sr. Xavier Güell, cardiòleg de la Clínica Teknon, director de l'Institut Antiaging i director Mèdic de Genosense Ibèrica. En aquest acte es lliuraran els diplomes d'aprofitament als participants d'Aula Magna.

Acte de lliurament dels diplomes dels postgraus de l'àmbit de la salut

El dilluns dia 19 de juny tindrà lloc a l'auditori Rocafort l'acte de lliurament dels tres postgraus següents:

- *3a edició del postgrau en Llenguatges estandarditzats*: rebran el diploma els 14 estudiants que han superat aquest curs, dissenyat i impartit per professorat de la Universitat d'Andorra, de setembre del 2005 a juny del 2006 i amb una dedicació de 5 crèdits ECTS.
- *1a edició del postgrau interuniversitari en Infermeria en cures paliatives*: rebran el diploma els 9 estudiants que han superat amb èxit l'avaluació prevista. Aquest programa s'ha realitzat en el marc del conveni de col·laboració entre la Universitat d'Andorra i la Universitat de Vic i el Centre d'Estudis de l'Envel·liment de Catalunya. La formació s'ha dut a terme durant els cursos acadèmics 2004 – 2006 (octubre 2004 - maig 2006) amb una dedicació de 157 hores. 28 estudiants han participat en algun dels mòduls d'aquest postgrau.
- *Curs d'iniciació i fonamentació en bioètica*: rebran el diploma 22 estudiants. Aquest curs s'ha realitzat amb la col·laboració de l'Institut Borja de Bioètica de la Universitat de Ramon Llull. És un programa de formació de 60 hores que es va impartir durant el mes de novembre del 2005.

L'acte acadèmic serà presidit pel Rector de la Universitat d'Andorra i pel Rector de la Universitat de Vic el Sr. David Serrat.

Agenda

31 de maig: cloenda de la primera edició d'Aula Magna

1 de juny: segona reunió plenària de la Universitat d'Andorra

13 de juny: acte de cloenda del postgrau interuniversitari en llenguatges estandarditzats a l'Escola Blanquerna

19 de juny: lliurament de diplomes dels postgraus en l'àmbit de la salut

20 de juny: reunió de l'ADEIC a Barcelona

29 de juny: lliurament de diplomes de la XVI promoció de l'Escola d'Infermeria

Flaixos de llengua

Els adverbis de **temps** han d'anar al costat del verb.

NO - **Ahir** el copríncep va rebre els ambaixadors.

NO - El copríncep va rebre els ambaixadors **ahir**.

SÍ - El copríncep va rebre **ahir** els ambaixadors.

No poden anar entre les **formes verbals compostes**.

NO - Els polítics acaben **sempre** barallant-se.

SÍ - Els polítics acaben barallant-se **sempre**.

Un error freqüent és fer servir **adjectius** en funció d'adverbi.

NO - Aquest any han treballat **dur**.

SÍ - Aquest any han treballat **molt**.

NO - El River va guanyar **fàcil** el partit contra l'Igualada.

SÍ - El River va guanyar **fàcilment** el partit contra l'Igualada.

Els adverbis acabats en **-ment** s'han d'utilitzar amb moderació.

NO - **Possiblement solament** hi haurà tres candidatures.

SÍ - **Potser solament** hi haurà tres candidatures.

SÍ - **Potser només** hi haurà tres candidatures.

Sinònims d'adverbis en **-ment**:

• especialment, fonamentalment, principalment:
sobretot

• solament, exclusivament, únicament: **només, tan sols**

• totalment, íntegrament, absolutament, completament: **del tot**

• possiblement, probablement: **potser**

• seguidament: **tot seguit, ara**

• recentment, últimament: **fa poc**

• obligatòriament, necessàriament: **per força**

• excessivament: **massa, gaire**

• freqüentment: **sovint, moltes vegades**

• posteriorment: **després**

• anteriorment, antigament: **abans**

• pròximament: **aviat**

• actualment: **avui, avui dia, ara**

• sensiblement, notablement: **força**

• indubtablement: **sens dubte**

• permanentment: **sempre**

• momentàniament, provisionalment: **de moment**

Si tenim dos adverbis acabats en **-ment** seguits, la terminació es manté.

NO - Una proposta interessant **social i econòmicament**.

NO - Una proposta interessant **socialment i econòmica**.

SÍ - Una proposta interessant **socialment i econòmicament**.

Marc Cortès

Servei de política lingüística
Govern d'Andorra

Parlem?

L'espera - Josefina Porras

És vella,
sempre seguda davant la finestra,
somiala mentre espera.

Ses parpelles mig closes
esguarden les arrugues de la memòria,
mentre en l'angoixa de l'oblit
els dies de glòria s'esvaeixen.

De tant en tant,
al seu cor s'instal·la
el desassossec i la malenconia,
és un dolor somort.

Oh soledat!
on és aquella primavera palpitant?
Enyora el fruit de la vida,
la rosada que refresca els matins,
i l'aire besar sa cara.

Quin serà son darrer aixopluc
quan caigui la penombra
i cessi aquesta pluja tendra?

Al capvespre, les temences s'asserenen,
sent passes que la rondan,
i les mans gelades li diuen que és la fi
o, potser, és un començament.

Parlem?

Comunicat diada d'Infermeria

El dia 12 de maig se celebra la diada Internacional d'Infermeria, en record del naixement de Florence Nightingale, per aquest motiu, l'Escola Universitària d'Infermeria de la Universitat d'Andorra vol fer-vos partícips del que representa aquesta diada.

Era un 12 de maig de 1820 quan a Florència va néixer Florence Nightingale, la infermera coneguda com *La dama de la làmpada*, la seva labor fou tant important, que podem afirmar que la infermeria moderna prové, en certa mesura de la seva labor.

Florence Nightingale va començar la formació d'infermera a Alemanya, Kaiserwerth, el 1851, i va ser a la guerra de Crimea (1854-55) on el treball caritatiu amb els soldats i ferits va marcar la seva trajectòria, va formular les seves idees i valors gràcies als anys d'experiència en infermeries hospitalàries i militars. Va ser la primera infermera que va practicar cures als ferits de guerra, també es va convertir en coordinadora de les infermeres i la primera en documentar-se sobre els efectes psicològics causats per la guerra.

Quan va tornar a Anglaterra organitzà dues institucions de formació per infermeres que van esdevenir precursors d'altres arreu.

És considerada com la primera teòrica d'infermeria, l'informació que s'ha obtingut sobre la seva teoria ha estat a través de la interpretació dels seus escrits.

Per què s'anomenà *La dama de la làmpada*? És conegut que Florence Nightingale vigilava als ferits en l'hospital militar a la nit, sola i portant una làmpada. Encara avui en dia la làmpada és un símbol representatiu de les infermeres.

Ella va ser l'autora del que podríem anomenar el primer codi d'ètica per a infermeres, la promesa de Florence Nightingale, on queden recollits els punts més característics de la nostra professió:

Com a infermera, jo em comprometo a posar els meus coneixements, habilitats i humanitat al servei de la salut de totes les persones, la meua missió és treballar amb la societat per tal de millorar la salut i assegurar que la prevenció de la malaltia, les cures i el restabliment de la salut són un dret de tots els éssers humans.

Juntament amb els meus col·legues infermers i llevadores i en col·laboració amb el públic i altres professionals, lluitaré per millorar contínuament la meua capacitat per promoure estils de vida saludables, llocs de treball saludables i comunitats saludables. La millora de la salut dels individus, famílies i comunitat serà la mesura del meu èxit. Tenir cura de manera ètica i compassiva serà la meua guia.

El novembre de 1907 el rei Eduard VII va atorgar a Florence Nightingale l'Ordre del Mèrit; era la vegada que l'ordre era donada a una dona.

Va morir a Londres el 13 d'agost de 1910.

Montserrat Aldomà Gómez

De Florence Nightingale a *Infermeres.com*

El dia 12 de maig se celebra la diada Internacional d'Infermeria. És una diada Internacional que se celebra arreu del món i que es fa en honor de qui fou considerada la fundadora de la infermeria moderna, Florence Nightingale.

Utilitzo la paraula infermeria quan vull expressar quelcom que és millor...

Nightingale 1860

Moltes coses han canviat en el món de la infermeria des d'aleshores. Abans de Nightingale, la infermeria era considerada *una ocupació no gaire agradable*, que desenvolupaven dones amb una gran vocació, sobretot dones catòliques, que ho feien amb una finalitat, fonamentalment, de redempció i sacrifici.

Nightingale introdueix per primera vegada el concepte d'ocupació professional relacionat amb la pràctica de la infermeria. I tot i que poc o res té a veure la pràctica actual amb la infermeria d'aquells dies, a ella s'ha d'atribuir la introducció del concepte de mesura, anàlisi estadística o

classificació de pacients. No en va, a més de ser un element clau en el desenvolupament d'aquesta professió, ha tingut un lloc rellevant entre els metges *intensivistes* o en el desenvolupament de representacions gràfiques de resultats estadístics.

Fa pocs dies, amb uns companys de feina, no tots ells infermeres, analitzàvem la situació actual de la infermeria. Jo els deia que crec fermament que la infermeria tal i com la coneixem està a punt de desaparèixer.

En un article on s'analitza el rol de les infermeres, Jenkins (1988) manifesta que les infermeres han estat des de la II Guerra Mundial una espècie de contrapès en l'entorn cada vegada més tecnificat de les professions sanitàries. Jenkins opina que, en aquest món tan tecnificat, la infermeria queda automàticament fora de l'equació de les professions de la salut, ja que es defineix com una professió que s'ocupa de tot allò que no és mesurable, finit, determinat i susceptible

(continua a la pàgina següent)

Parlem?

De Florence Nightingale a *Infermeres.com* (continuació)

(continua de la pàgina anterior)

d'ésser comptat, en un món que està fonamentalment dominat per les TIC.

Més recentment, Jessica Lang (1993) diu *si no ho pots anomenar, no ho pots controlar, finançar, ensenyar, o posar-lo en la política d'actuació*. Aquesta frase, que s'ha convertit en un senyera per a les infermeres que vindran acaba de sentenciar la infermeria tal i com s'ha vingut definint fins a dia d'avui.

Clar que, segons Einstein, *ni tot el que compta pot ser comptat, ni tot el que pot ser comptat, compta*. Fins i tot, algú de perfil tan humanista com el professor Serrano, fa pocs dies feia referència al paper de la informàtica en el món del futur, que és el món de demà, no de demà passat. I deia, *l'augment de la saviesa i la felicitat depenen de la utilització de la informació, la computació i la retroalimentació*.

Per a la majoria de les infermeres, parlar d'estandardització, computació, ordinadors, xarxes informàtiques o dossier electrònic de salut, equival a parlar de la dimensió desconeguda. Moltes d'aquestes infermeres esgrimeixen com a raó per no fer-ne cas de la contribució que pot fer la informàtica a la infermeria, que la nostra és una professió de contacte, de comunicació personal, d'actituds. Tots aquests atributs

tendeixen a ser eliminats en el moment que interposem una màquina entre el professional i les persones.

A totes elles els vull dir que, ja l'any 1939, Antoine de Saint-Exupéry deia *les màquines no aïllen la humanitat dels grans problemes de la Natura, ben al contrari, els ajuden a aprofundir-los molt més*.

Amb motiu de la celebració de la Diada Internacional d'Infermeria, crec que les infermeres fariem bé de deixar-nos estar de valoracions sentimentalistes i carrinclones, que tenen a veure amb el passat i enfocar un futur que pot ser ben engrescador, si acceptem que la nostra és una professió viva, que està en constant evolució i que en aquests moments, si vol continuar ocupant-se del benestar de les persones, faria bé d'obrir les seves mires cap a la tecnologia de la informació i la comunicació i utilitzar tot allò que li pot oferir. Hauriem d'escoltar què ens pot oferir aquesta tecnologia, com diu el professor Serrano, *amb els ulls i amb tot el cos*, i a continuació estar obertes a la realitat que, probablement, la nostra professió evoluciona cap a una tercera era, diferent de les anteriors. Que sigui millor o pitjor, està a les nostres mans.

Carne Espinosa i Fresnedo

Música i salut

Què és la música ?

És un fenomen universal que ha arribat a ser present en totes les cultures conegudes. Segons Davis i Cols., 2000, *no hi ha cap altra activitat cultural humana que sigui tan penetrant com la música, la qual arriba, dona forma i sovint controla moltes de les conductes humanes*. És un element social present en infinitat de celebracions, que acompanya les persones al llarg de tota la seva vida. És un medi d'expressió d'emocions, com l'alegria, la tristesa, l'amor, etc.

Quines funcions té ?

Té una funció de comunicació i d'expressió individual i/o de grup. Té un efecte terapèutic, ja que trenca l'aïllament i reforça l'aspecte participatiu – actiu de les persones.

Quins són els seus elements ?

El so, el ritme, la melodia i l'harmonia.

Quins efectes té sobre la persona ?

Influència directament sobre els aspectes fisiològic, social, cognitiu, emocional i espiritual.

Què és la musicoteràpia ?

Segons l'AMTA, *American Music Therapy Association*, 2003, és la utilització científica de la música i tot tipus d'activitats musicals, en un procés interpersonal, per tal de facilitar canvis de conducta a les persones que presenten problemes físics, cognitius i/o emocionals. Canvis de conducta que tenen com a objectiu mantenir, recuperar i/o millorar l'estat de salut per ajudar a les persones a adaptar-se millor al seu entorn.

Quin objectiu té?

L'objectiu primordial de la musicoteràpia és funcional, més que recreatiu, ja que parteix d'uns objectius terapèutics concrets a aconseguir amb la utilització de la música.

Com escollir la música adequada per al moment adequat ?

Analtzar l'estat emocional i buscar una música que hi connecti. Buscar l'efecte de sintonitzar-hi harmònicament. Conèixer les preferències musicals. Valorar estil, tipus d'instrument i veus. Sincronitzar paràmetres musicals amb paràmetres fisiològics. Adequar volum al nivell d'audició. No fer servir receptes. Tenir la voluntat de gaudir de la música.

Montserrat Bros i Serra

Parlem?

Volem deixar de ser una república bananera

Sembla que per fi els dirigents d'aquest país han entès, no sé si per ells mateixos o una mica obligats pels països del nostre entorn, que cal una legislació seria i rigorosa que reguli les activitats econòmiques del país, ja sigui entre particulars o entre aquests i les diferents administracions. Així sembla que ja està força avançada una nova llei de societats que, entre d'altres coses, hauria de donar un marc legal que proporcionés una seguretat jurídica a totes les empreses, sobretot a les de capital estranger, que vulguin invertir al nostre país. Sí, perquè encara que no ho sembli les inversions serioses han de tenir cara i ulls, el que és el mateix: noms i cognoms, per així diferenciar-les d'altres inversions *una mica més fosques* que tant de mal fan a la imatge i a l'economia del nostre país. Aquest requisit, que sembla de calaix, haurà de fer desaparèixer una figura que encara que no és exclusiva d'Andorra, en pocs països amb economies modernes està tan arrelat. Estic parlant del famós *Prestanom*, figura a la qual amb la legislació actual vigent es veuen abocades moltes empreses o particulars estrangers que volen invertir a Andorra.

Encara que no es reconegui que molta gent es guanya un sobresou llogant el seu nom, l'efecte global sobre l'economia del país és més negativa que positiva si pensem en les empreses que deixen d'invertir pel fet que aquesta figura els provoca, com a mínim, un gran recel. A més a més, tenim l'efecte d'imatge en vers l'exterior que provoca tenir una figura com aquesta, ja que en molts casos s'associa a trames de corrupció, de blanqueig de diners, etc. Això no vol dir que tothom que presti el seu nom estigui ficat en assumptes d'aquesta mena, ni molt menys, però només que n'estiguin uns quants, ja queda en entredit l'honorabilitat d'aquesta figura. Així que encara que l'economia d'uns quants es vegi afectada, hem d'esperar que la nova llei de societats estableixi les condicions perquè puguem deixar aquesta figura com una cosa del passat.

Un altre camp en el qual sembla que el Govern està treballant és el de la confecció d'un Pla General Comptable aplicable a les empreses privades (ja que el sector públic ja en té un). Sembla increïble que fins ara no s'hagin adonat dels avantatges que una eina com aquesta pot aportar a l'economia del país. Per sort el sector privat sol anar per davant dels legisladors i la majoria de les empreses grans i mitjanes ja apliquen un pla comptable, ja sigui l'espanyol o el francès. Pel que fa a les empreses petites (la gran majoria del teixit econòmic d'aquest país), ja és una altra història.

Per això seria desitjable que el nostre pla comptable no fos molt diferent al dels nostres veïns, ja que així es podria aprofitar la feina feta fins

ara i, a més a més, tindriem un referent on poder recórrer en cas de dubtes. Però hem de tenir en compte que, pel que fa a Espanya, el P.G.C. també s'està transformant per adaptar-lo a les *Normes Internacionals Comptables (N.I.C.)*, s'espera que a final d'aquest any estigui llest, i això podria provocar que els plans dels nostres països fossin força diferents, cosa poc desitjable. El més lògic seria fer un P.G.C. que reculli les peculiaritats econòmiques d'Andorra, però sense allunyar-se massa dels nostres veïns, que són amb els quals fem la majoria dels intercanvis comercials. És a dir, aquí no hi cap la famosa i tant emprada forma de fer les coses que s'anomena *a l'Andorrana*, ja que causaria un greu perjudici al país.

Però si les reformes econòmiques s'aturen en la llei de societats i en el P.G.C., els legisladors hauran deixat la feina a mitges i una sensació en la gent que aquestes reformes tenen un caràcter fiscal/recaptatori. Hem de recordar que el Govern planeja unificar els impostos indirectes actuals (ISI, IPI, IIAE, etc) en un de sol, l'IGI, però per dur a terme aquesta transformació i per evitar algunes imperfeccions que provoca l'ISI, una comptabilitat reglada és imprescindible. I ja no dic res, si en un futur es volen plantejar la implantació dels impostos de caràcter directe.

És a dir, les reformes haurien de definir amb claredat, entre d'altres aspectes, qui està capacitada professionalment per ser interlocutor vàlid davant l'administració en temes fiscals i econòmics. Hem de recordar que aquesta indefinició ha provocat una viva polèmica entre diferents associacions de professionals del país dedicades a la comptabilitat/gestió, arran del reglament de l'ISI que obliga que un expert revisi els comptes dels obligats tributaris que optin pel règim directe a l'hora de calcular l'impost. Sense entrar en polèmiques, ja que és un tema complicat i feixuc, hem de remarcar que haurà de ser Govern el que determini qui té aquesta capacitat, establint un sistema de reconeixement via titulacions, experiència, prova de qualificació, etc, ja que el fet de pertànyer a alguna d'aquestes associacions no té per què donar més drets que el fet de no pertànyer-hi, ja que tenen un caràcter estrictament privat, amb unes normes d'accés i funcionament internes i que no poden ser assumides com de caràcter general a l'hora d'atorgar qualificacions professionals per part de Govern.

Hi ha d'altres aspectes econòmics en els quals seria urgent que els legisladors es possessin a treballar com la creació d'un registre mercantil, d'una normativa laboral que donés més seguretat als treballadors i empresaris del país, en resum, en la creació d'un marc econòmic que

(continua a la pàgina següent)

Parlem?

Volem deixar de ser una república bananera (continuació)

(continua de la pàgina anterior)

permeti omplir els buits que actualment existeixen.

Com veiem la tasca legislativa és enorme, en part degut a la poca, o quasi nul·la feina feta fins ara. Però si volem deixar de ser una mena de República Bananera dels Pirineus que la majoria de les vegades que apareix el seu nom en algun mitjà de comunicació, especialment dels nostres països veïns, és en casos de corrupció, blanqueig, etc, no tenim més opció.

La part positiva d'aquesta regulació, quasi imposada per l'exterior, és que ajudarà a establir unes normes econòmiques clares, que seran iguals per a totes les empreses i això permetrà que tothom tingui les mateixes oportunitats, la qual cosa fomentarà la competència lleial, que a la llarga redundarà en una millora de l'economia del país, que tanta falta fa.

Manel Cayetano Vieitez

Qui és qui?

Reconeixeu la persona amb aquest perfil?

1- Si naufraguéssiu en una illa deserta, a qui us agradaria trobar?

La colla d'amics.

2- Digueu-nos dues coses (materials) de les quals no podríeu prescindir en la vostra vida quotidiana

L'agenda i el sofà.

3- Quina és la vostra virtut més gran?

La modèstia.

4- Quin és el vostre major defecte confessable?

No saber dir que no.

5- Quin és l'últim llibre (pel·lícula) que heu llegit (vist)?

Els pilars de la terra (Ken Follet).
Crimen Perfecto (Alfred Hitchcock).

6- Què és el que més us agrada de treballar a la UdA?

El dinamisme de la institució i l'ambient de treball.

7- Digueu-nos una cosa que canviariéu de la UdA

Dues coses que crec van relacionades, m'agradaria que hi hagués més alumnes i trobo que falta una mica més d'ambient universitari.

Solució al *Qui és qui?* del mes anterior: Josep Fortó

Voleu col·laborar amb e-com.Ud'A? Heu llegit algun llibre que vulgueu recomanar? Algun disc, alguna pel·lícula, ... Podeu aportar tot allò que se us acudeixi, articles d'opinió, fotografies ... Anims, ajudeu a fer d'aquest butlletí la veritable eina de comunicació de la Universitat.

Les col·laboracions al butlletí s'han d'enviar a l'adreça electrònica butlleti@uda.ad abans del 15 de cada mes. A fi de mantenir l'agilitat del butlletí es recomana que les aportacions siguin breus i que no superin, si pot ser, les 500 paraules.

Les opinions expressades en aquesta butlletí són atribuïbles, únicament i exclusiva, al seu autor/la.

Qui és qui?

Entrevista amb Xavier Palacios

“El centre del nou sistema informàtic és el pacient, i, per tant, la història clínica”

El Sr. Xavier Palacios fa poc temps que s'ha incorporat a l'equip directiu del Servei Andorrà d'Atenció Sanitària (SAAS). És enginyer de telecomunicacions i ha participat en múltiples projectes.

L'any 2000 es fa càrrec de la direcció general del Servei de Telecomunicacions d'Andorra (STA), després d'haver estat director tècnic. Els eixos principals de la seva gestió com a director general d'STA van ser, la implantació d'un model de processos, la implantació d'un nou sistema informàtic global, centrat en el client i la gestió estratègica de recursos humans.

Després d'aquesta tasca, el trobem al SAAS, i volem conèixer de pròpia veu com afronta el Sr. Palacios aquest nou repte.

El Sr. Xavier Palacios ens rep al seu despatx. És l'actual assessor de la direcció del SAAS. Director del projecte RADIUS, que implementa un sistema electrònic d'informació al SAAS i, a més, fa les funcions de director d'organització i operacions de l'empresa.

El Sr. Palacios sembla una persona oberta i disposada a compartir la informació, així que, comencem.

Com porta aquest canvi tan radical en la seva àrea de treball? perquè està clar que no és el mateix treballar per a l'STA o per al SAAS.

La veritat és que és i no és el mateix. El repte és certament similar al que vaig assolir en la meua primera etapa com a director de l'STA. Es tracta de *professionalitzar* l'organització del SAAS. Actualment, les coses es fan perquè la gent té bona voluntat, però això no ha de funcionar així. Així que el primer és organitzar els processos i professionalitzar la seva gestió. Aquesta és una situació similar a la que hi havia a l'STA a la meua primera època. Una diferència important, però, són els recursos econòmics, molt més favorables a l'STA.

I des del punt de vista dels sistemes electrònics, per on comencem?

Segurament caldrà començar per renovar els aparells, n'hi ha alguns que realment són inservibles i no es poden utilitzar més.

A partir d'aquí cal revisar el que tenim, uns sistemes que ens permeten fer peticions, facturació, etc.

Recentment s'ha adquirit un nou sistema, HP-HCIS, que és el que es coneix com aplicació vertical sanitària, ja que els seus components, totalment interconnectats, estan dissenyats específicament per a aquesta funcionalitat.

El més important, aleshores, serà veure què necessiten els professionals, és per això que la primera fase del projecte ja ha començat. Aquesta té com a punt fonamental la revisió dels processos del SAAS.

Estem revisant els processos clau (bàsicament tots els processos clínics/assistencials) i els processos de suport.

Els processos tenen un professional referent que treballa amb un equip de persones per definir-los. Pensem que aquesta primera fase pot finalitzar cap a final de juliol.

Per ser més concret. El centre del nou sistema informàtic és el pacient, i, per tant, la història clínica. Volem que hi hagi una història clínica centralitzada, accessible i coordinada, consensuada entre tots els professionals que l'han de fer servir, comú per a tots ells i que tingui diferents nivells d'accés segons qui sigui l'usuari.

Parlem de la història clínica. Aquest és un dels cavalls de batalla en altres llocs on s'ha desenvolupat o s'estan desenvolupant projectes similars. Quina seguretat oferirà? On es guardarà? Com es garantirà la seguretat en la transmissió de la informació?

Naturalment hi ha algunes qüestions que són estàndard. Hi haurà un sistema de claus d'accés per als professionals.

A més es faran tantes rèpliques com es consideri necessari per garantir la integritat de la informació. A nivell físic s'ha construït un *Data Center* en el propi hospital.

A nivell de la seguretat en la transmissió de les comunicacions, ja hi ha coses fetes. La xarxa de centres de salut utilitza una xarxa de les que s'anomenen *privades* o *pseudoprivades*. A més, ja fa anys que l'STA va dissenyar un sistema de *Tunneling* per a la informació de salut. Això vol dir que aquesta circula per un canal lògic diferent de la resta d'informacions.

No cal dir que tota la informació que viatgi per la xarxa de comunicació ho farà de forma xifrada, utilitzant claus privades i públiques d'accés, etc.

Un dels moments crítics en la implementació d'aquests sistemes és justament l'inici, quan s'ha de convèncer les persones que hi treballaran que el canvi mereix la pena. La gestió del canvi sembla el punt clau.

(continua a la pàgina següent)

Qui és qui?

Entrevista amb Xavier Palacios

(continua de la pàgina anterior)

I en realitat ho és. I, de fet, acabem de presentar el pla de comunicació del projecte. Està previst que tothom tingui accés al correu electrònic i a Internet molt aviat.

Sí, sí, però això com contribuirà a vèncer les reticències que poden presentar els professionals?

Bé es tracta de fer-los-hi veure quins són els avantatges generals. No només des del punt de vista d'un únic professional.

I quins són els avantatges generals?

Bé, per exemple, un dels primers aspectes que es treballaran és el disseny de l'estació clínica. És a dir què és el que els professionals necessiten tenir en el seu lloc de treball. Aquesta part del projecte estarà liderada pels professionals i es començarà per dissenyar un prototipus i provar-lo.

Naturalment es formarà el personal per a la utilització de l'estació clínica. La formació es farà des de dintre del propi SAAS.

Els sistemes informàtics se'ns han venut sempre com a eines que faciliten el treball. Què serà capaç de fer aquest sistema?

Bé en principi està previst construir un *Data warehouse* que ajudi a controlar els diferents processos identificats, i millorar-los. Actualment no tenim informació electrònica àmplia, de manera que és molt difícil millorar aquests processos.

Des del punt de vista del treball diari, en aquesta primera fase, el que es pretén és crear un sistema que permeti automatitzar els processos ja existents, és a dir, no es preveu la incorporació de sistema d'ajuda a la presa de decisions, o sistemes experts, perquè s'entengui, es tractarà d'un sistema que farà el mateix que fem ara, però de manera electrònica. Aquest és un primer pas.

Cal dir que les infermeres estan molt ben posicionades en aquest projecte, ja que disposen d'un llenguatge estandarditzat que es podrà incloure en el sistema informàtic (NANDA, NIC i NOC), els llenguatges mèdics no tenen les mateixes característiques i, per tant, hem de veure encara com es farà.

A l'inici ens comentava que el centre del sistema serà la història clínica, perquè d'alguna manera representa el pacient, que és el centre del sistema sanitari.

Quins avantatges pot tenir aquest sistema per a ell? Podrà accedir a la seva història, decidir sobre quina informació s'inclou o sobre qui pot accedir a aquesta informació?

En aquests moments, la llei considera que la història clínica no és del pacient, tampoc del SAAS. El SAAS només la custodia, això fa que el pacient, com a mínim pel moment, no tindrà accés a la seva història clínica. Serà des del sistema que es decidirà qui accedeix a quina informació i sota quines condicions.

Hi haurà altres funcionalitats per al pacient, però, com són: l'avis de consulta a través de missatges SMS al mòbil, consulta web, establiment de cita prèvia, etc. Però no accés a la totalitat de la seva història clínica.

De moment només hem parlat de la implementació del sistema a nivell del SAAS. Què hi ha de la incorporació dels altres actors del sistema de salut, metges de capçalera o altres professionals externs al sistema públic de salut, Ministeri de Salut i Benestar, CASS?

De moment, nosaltres estem treballant en el desenvolupament i implementació del sistema al SAAS. La resta haurà de ser una decisió presa en un altre nivell. Naturalment seria el més desitjable, sempre que el flux d'informació fos bidireccional i el projecte estigui dotat amb suficients recursos econòmics, humans...

I per finalitzar, quin creu que pot ser el futur immediat del sistema? Parlem per exemple de la possibilitat d'incorporar processos com la prescripció electrònica de medicaments, o altres projectes.

Tecnològicament, això és possible, però clar, cal que s'aprovi la signatura electrònica i altres qüestions prèvies. De moment, el projecte que estem desenvolupant al SAAS inclou fonamentalment l'automatització de fluxos i processos.

Acabem l'entrevista, fa més d'una hora que parlem, i podríem estar molta estona més. Ens sorprèn el coneixement que el Sr. Palacios té sobre els processos i circuits del sistema de salut, fa molt poc temps que està integrat en aquest món! En Xavier ens diu, creieu que podem continuar parlant sobre el tema? Es clar, li contestem, perquè l'única manera d'aconseguir l'èxit en un projecte com aquest és compartir informació i coneixements, tenir una visió interdisciplinària i, sobretot, sobretot, posar les persones per davant de la tecnologia. I sembla que ell ho té clar, això. Bona sort!

“Les infermeres estan molt ben posicionades en aquest projecte, ja que disposen d'un llenguatge estandarditzat que es podrà incloure en el sistema informàtic”

Extraradi

Esbossos d'un destí (I)

Referències (I):

1. Delcassé Théophile, polític francès nascut a Pamiers (Arieja) el 1852, mort a Niça el 1923. Diputat de l'Arieja, va ser ministre de la marina durant deu anys: de març de 1911 fins a gener de 1913. Va desplegar durant la seva gestió d'aquest departament les seves qualitats d'organitzador. L'immoble que va ocupar Théophile Delcassé des de 1887 a París, va ser la casa on s'allotjava Isabelle Sandy poeta i novel·lista amant d'Andorra. Es trobava al número 11 del boulevard de Clichy entre el passatge Alfred Stevens i la plaça Pigalle. Avui en dia encara existeix.
2. Constatant que Alemanya estava construint 4 vaixells de més de 20.000 tones —tenia ja 26 cuirassats a punt—, que Itàlia n'estava igualment construint quatre, que Àustria, a més dels dos *dreadnoughts* (7) que estava construint estava apunt d'afegir-ne un tercer, que Rússia estava construint igualment 4 cuirassats de 23.000 tones a més de 3 a curt termini, Théophile Delcassé vencé les reticències de la Càmera i sobretot dels representants del Partit Socialista, per iniciar la construcció de dues noves unitats de cuirassats amb la *Jean Bart* i el *Courbet*, que en aquells moments s'estaven construint a les drassanes de Brest i de Lorient. El 1920, les forces de mar franceses eren de 28 cuirassats, 10 *éclaireurs d'escadre* (8), 52 torpediners i 94 submarins.
3. *Fiacre: cotxet lleuger per transportar persones tirat per un o dos cavalls.*

Va ser a l'Exposició internacional de les arts decoratives i industrials modernes, exactament el dissabte 30 de maig de 1925, dia de la beatificació de Bernadette Soubirous, que una escriptora franco-andorrana, Isabelle Sandy (1884-1975) va traçar, en el decurs d'una conferència-programa, les grans prioritats d'un Parc Natural imaginari que hauria englobat dins del seu perímetre una part dels Pirineus d'Andorra, de l'Arieja i d'Espanya. Un parc natural Europeu anterior a la concepció actual, un P.N.E. de granet i foc, arrelat a la terra i les estrelles, més gran, més audaç que el dels Pyrénées Ariègoises que han imposat a la força a Foix, vuitanta anys més tard, i en el qual l'ós i el cérvol, sense cap mena de dubte, no hi trobaran un asil permanent.

Avançant-se llargament a tots aquells que avui en dia s'inclinen doctament davant la creació d'aquest 45è parc natural francès que només llanda amb Andorra per la seva vessant nord, ISABELLE SANDY va deixar per a la posteritat una empremta premonitòria, amb el seu modern estil i lirisme, que em sembla que mereix ser redescoberta en aquesta solemne ocasió.

Una primera trobada amb un professional del turisme al desembre de 1911

Va tenir lloc a París el dissabte 2 de desembre de 1911. Aquell vespre Isabelle Sandy es va trobar per primera vegada amb un tal Marcel Monmarché, crític d'art de professió però, sobretot, cap dels famosos Guies Blaus de França.

Jo estava llavors, em dirà ella anys més tard, a casa del meu protector, el cèlebre Théophile Delcassé del qual segurament heu sentit parlar (1). Ell era ministre de la Marina en aquella època i jo m'allotjava a casa seva del número 11 del boulevard Clichy, amb la seva filla Suzanne. Jo tenia 27 anys, era periodista novell i anava a editar pel meu compte un primer recull de poemes en el qual havia dipositat totes les meves esperances. Aquella nit, acaparat per un gros dossier del seu ministeri sobre un programa naval recentment sotmès a les Càmeres (2), el ministre no havia sortit. Havia treballat fins al cap vespre en el seu despatx i, posteriorment, ens havia convidat a mantenir una conversa en el saló prop d'un gran foc esclaiador i en presència d'un dels seus amics més íntims que havia arribat per tercera vegada d'Andorra.

Era el famós Marcel Monmarché, un home rabassut, ja força calb, amb una parla molt musical, comprimit dins del seu frac gastat que, sense cap mena de dubte, s'havia posat per visitar per enèsima vegada al ministre. Havia vingut aquella nit per parlar de l'estat de la via fèrria que havia d'unir França i Espanya passant pel Puimorén amb moltes i costoses dificultats. Els dos homes de forma privada i en un racó de la llar de foc

feia una mica més d'un quart d'hora que parlaven, mentre que Suzanne i jo enraonàvem amb la senyora Delcassé que se'ns havia afegit. Encara recordo perfectament el petit saló blau fosc estelat, la banqueta *Imperi* de pell de préssec vermell sobre la qual totes tres havíem pres lloc davant dels trossos de carbó disposats sobre d'una graella. Em veig a mi mateixa a punt de sobresaltar-me dins del meu gruixut vestit verd *Liberty*, quan aquest Monmarché em va apostrofar amb la seva ronca veu de baix, mentre es girava cap a nosaltres tres amb una semi pirueta que ens va sorprendre donada la seva edat.

Senyoreta Isabella, vostè que també ve dels Pirineus de l'Arieja, és precís que sàpiga, ja que vol llançar-se al món dels grans reportatges a l'igual que els vostres col·legues de periodisme, que en els nostres dies, —el senyor Ministre, que és també diputat de l'Arieja, no em corregirà, n'estic segur!— tot el moviment turístic pirinenc, i dic bé, tot! es desenvolupa entre Luchon i Biarritz, i en cap altre lloc, per desgràcia, de moment. El reduït nombre de viatgers que van als Pirineus només visiten la part occidental, és lamentable, però és així. Llevat d'alguns malalts que visiten Ax les Thermes, d'Ussat les Bains, de Saurat prè de Tarascon, per algunes malalties intermitents i rebels, s'ha vist mai un turista prou intrèpid, prou desdenyós de camins afermats per gosar llançar-se a través de les muntanyes de l'Arieja fins a les valls austeres d'Andorra?

No vaig tenir temps d'obrir la boca per respondre-li que el consagrat Monmarché, tot jugant amb el seu vas de *Benedicte* entre els dits, va respondre en el meu lloc, sense adreçar-se a ningú en particular:

I és clar que no, senyoreta, no! Com a molt us concedeixo, que quasi no gosen pujar cap al coll del Port, ni quan troben un "fiacre" (3). O en el seu defecte per estalviar distància, cap al coll del Bouich, a prop del vostre poble natal (4).

Els Delcassé havien somrigut observant el meu silenci de pedra davant d'aquesta força persuasiva. Aquest tros d'home, amb botes de set lleües, no es podia equivocar. I va ser aquella nit, estimat senyor Chevalier, que vaig prendre la decisió d'anar sobre el terreny per assabentar-me personalment de la situació, fins i tot, més enllà de la pròpia Andorra si fos necessari. Però els esdeveniments del món van voler una altra cosa. La situació militar europea es va degradar ràpidament, Alemanya havia creat un exercit considerable des de 1912 amb 25 cossos, dels quals cinc estaven estacionats a Alsàcia Lorena. Vaig tenir temps abans de la Gran Guerra de veure publicat el meu *Eva Douloureuse* a l'editorial Lemerre, a 3 francs el volum.

(continua a la pàgina següent)

Extraradi

Ebossos d'un destí (I)

(continua de la pàgina anterior)

La crítica em va perdonar llavors alguns *vagues bouillonnements* (5), i va ser així que vaig passar la primera prova dignament, deixant momentàniament de costat tota preocupació turística. Va ser catorze anys més tard, el 1925, llavors ja havia sortit de l'anonimat literari amb més de cinc novel·les d'èxit sobre els meus Pirineus (6), que vaig tornar a pensar en el que m'havia dit Monmarché abans de la guerra del 1914. Vaig tenir ocasió de veure'l algunes vegades a la Societat de les Lletres i a la Sorbona on ell era adjunt de geografia física i responsable, aquell any crec, d'un pavelló de turisme a l'Exposició Internacional que s'havia d'inaugurar per fi l'abril de 1915 a París, després d'haver estat anul·lada dues vegades. *Sempre tan emprenedor, aquest Manmarché*. El primer llançament del meu manuscrit de 1925 sobre les meves muntanyes de l'Arieja i d'Andorra, l'he conservat sense saber perquè, malgrat els meus nombrosos trasllats. Ve-t'ho aquí, amic meu. He trobat rellegant-lo, que aquesta curta conferència-programa sobre una certa concepció del turisme de muntanya està encara d'actualitat en el moment que *el funicular que posa el cim a l'abast del primer vingut per deshonrar-lo, el casino, el palau, la sala de ball, que atrauen cap a la gran inspiradora que és la muntanya d'Andorra i de l'Arieja a aquells que no poden aprendre les seves lliçons*. No ho creieu així, apreciat C?

Isabelle Sandy

Referències (I):

4. El poble natal d'Isabelle Sandy era Cos, situat a la carretera del Coll del Bouich a prop de Foix.
5. *Vagues bouillonnements*: expressió d'Isabelle Sandy que fa referència als petits errors derivats d'un entusiasme excessiu.
6. El 1925, Isabelle Sandy ja havia publicat *Chantal Daunoy, La Descente de Croix, Dans la Ronde des Faunes, Andorra ou les hommes d'airain, L'homme et la Sauvageonne*.
7. *Dreadnoughts*: terme anglès per designar els cuirassats, però que a l'època s'utilitzava genèricament.
8. *Éclaireurs d'escadre*: vaixells que formen la part capdavantera d'una esquadra.

Jean-Claude Chevalier

La Souleillane arbre-vaixell situat al cor del parc nacional Pyrénées Ariègoises. Saurat. Obra natural de Pierre-Marie Girard. (Foto J. C. Chevalier)

Lliçons recreatives

Seguretat informàtica (I). Les contrasenyes

Avui dia, el terme seguretat informàtica és a tot arreu. Tothom n'ha sentit a parlar i tothom vol estar al més segur possible, informàticament parlant, és clar. El terme seguretat informàtica inclou tots aquells procediments o mesures que els usuaris i les empreses han, o haurien de prendre per tal d'evitar tot tipus d'atacs contra les seves dades personals o qualsevol altre tipus d'informació que no hauria de ser de domini públic. A més, també inclou totes aquelles accions que es poden prendre per tal que el nostre ordinador o sistema informàtic estigui al més lliure possible de possibles atacs que en puguin fer perillar el seu bon rendiment i/o funciament.

Com podem veure aquest terme inclou un àmbit molt ampli del que és la informàtica en general. La finalitat d'aquesta petita introducció es conscienciar els usuaris de pràctiques simples que poden millorar en gran mesura la condició de seguretat que se cerca. En aquest primer article parlarem del més simple de tot i d'altra banda una cosa que tothom coneix, les contrasenyes d'usuari.

Hauríem de començar citant una de les afirmacions, si més no, dràstica però que en certa manera resumeix la situació en la que tots ens trobem actualment. La seguretat informàtica absoluta no existeix. Un cop superada la crisi inicial i l'ensurt que això pot suposar anem a matisar aquesta afirmació. Sí que existeixen mesures i procediments que fan MÉS segura la nostra infraestructura i, fins i tot, les nostres dades, però aquestes mesures només són o seran efectives durant un període de temps ... expliquem-ho amb un exemple.

Tots ens hem sentit a dir que quan escollim una contrasenya aquesta hauria de ser complicada d'esbrinar. No hauria d'incloure paraules conegudes, s'haurien d'intercanviar majúscules amb minúscules, posar-hi números ... en fi, triar-la tant complicada com sigui possible. Al principi tot això l'únic que fa es confondre l'usuari, moltes de les contrasenyes que la gent triaria podrien ser el nom d'un relatiu, o de la mascota, en definitiva mots fàcils de recordar. La raó per la que això es demana és per fer més complicat que un usuari malintencionat l'esbrini. Però clar, això no vol dir que no l'esbrini mirant per sobre l'espatlla quan nosaltres l'entrem (tot i que aquest és un altre tema que potser en parlarem un altre dia) sinó que, si un usuari malintencionat té accés a l'ordinador on s'emmagatzemen les contrasenyes li costi més trencar-la o esbrinar-la.

Què és el que farà aquest usuari malintencionat per esbrinar la nostra contrasenya? Anem per passos. Suposem que s'ha escollit una contrasenya per entrar al sistema operatiu, en aquest cas

la paraula *exemple*. Molt bé. Quan aquest mot s'emmagatzema a la base de dades d'usuaris es codifica. Així doncs en el nostre cas i sobre un sistema operatiu força popular la contrasenya *exemple* s'emmagatzemaria com:

`$1$0y8MHaQx$zp4p5jYiLMroMzS93b7ZL/`

Les propietats d'aquest sistema impliquen que un cop s'ha codificat la contrasenya no es pot obtenir el valor original (en aquest cas *exemple*) un altre cop. De la manera en què funciona el sistema, cada cop que l'usuari entra la seva contrasenya aquesta es codifica de nou i es compara amb la que està emmagatzemada a la base de dades d'usuaris, si aquestes coincideixen vol dir que la contrasenya es correcta i es dona accés al sistema. Força simple.

Només una mica més de temes tècnics i s'entendrà a la perfecció on vull anar a parar. Ara arriba l'usuari malintencionat i aconseguix accés a la màquina de la base de dades d'usuari. Per a ell, les dades seran indesxifrables, així que haurà de triar algun mètode per esbrinar-les, entre d'altres, podria ser un atac de diccionari o bé un de força bruta.

Un atac de diccionari és simplement agafar una llista de mots, més o menys extensa, i anar una per una, realitzant el mateix que faria el sistema: codificar-la i comparar-la per veure si un cop codificada coincideix amb la que hi ha a la base de dades d'usuaris. Imagineu llistes de mots en qualsevol idioma i amb milers de paraules, doncs bé, aquestes estan disponibles a Internet sense problemes. A més, si tenim en compte que avui dia un ordinador normal pot, tranquil lament, provar entre 3.000 i 300.000 contrasenyes per segon depenent del tipus de xifratge, feu-vos una idea del que pot tardar en esbrinar una contrasenya amb una paraula coneguda ... poc més d'un segon! Terrible oi? Doncs bé, la cosa encara pot ser pitjor.

Ara imaginem que hem estat una mica més prudents i s'ha escollit una contrasenya que sabem que no podrà estar en una llista de mots (diccionari). S'escull *ex23emple* que a priori no hauria d'estar en un diccionari. Ja estem tranquils perquè hem superat un tipus d'atac, doncs bé, ara ens ataquen amb força bruta.

Aquest mètode el que fa és que, donada la impossibilitat d'utilitzar un mètode molt ràpid com és el de diccionari, provar-ho tot, totes les combinacions possibles de contrasenyes. A priori això ja sembla una bestiesa i ho és, sens dubte, i aquí és on està la clau de tot. Penseu el següent: el nostre alfabet conté unes 26 lletres (en minúscula) amb variants, però en definitiva per l'exemple agafarem aquest valor. Així doncs si

(continua a la pàgina següent)

Lliçons recreatives

Seguretat informàtica (I). Les contrasenyes (continuació)

(continua de la pàgina anterior)

volem provar totes les combinacions de possibles mots escrits en minúscules i de fins a una llargada de 4 lletres haurem de provar ni més ni menys que 26 combinacions per una lletra, 676 per dues (26^2), 17.576 per tres (26^3) i finalment 459.976 per a quatre lletres (26^4). Fixeu-vos que aquest nombre, impossible de tractar a mà, a una màquina actual li costa menys d'un segon. Així doncs, una contrasenya de 4 lletres en minúscula ÉS una mala opció. Nosaltres però en tenim una que té 7 lletres i dos números (ex23emple). Suposo que més d'un ja veu on vol anar a parar tot això. Doncs sí, ara, per esbrinar la nostra contrasenya, no només s'han de provar totes les paraules que tenen fins a 9 caràcters sinó que a més hem d'incloure tots els nombres en la nostra cerca. Si fem els càlculs veureu que el nombre de contrasenyes a provar ara és força més gran. En total, i estalviant càlculs haurem de provar, com a màxim, unes 101.559.956.668.416 contrasenyes. Això en temps, amb la nostra maquineta i en el millor dels casos, suposaria aproximadament uns 10 anys. Sí, sí, 10 anys. Aquí tenim la clau. D'aquí a 10 anys aquesta contrasenya estarà completament obsoleta, ja no ens importarà. Hem aconseguit frenar un cert temps el trencament de la nostra contrasenya.

Així doncs, aquí veieu un petit exemple de com funciona la seguretat informàtica aplicada a les contrasenyes i hem vist que, en definitiva, es basa sovint en el temps que fa falta per trencar un secret, el que s'anomena *temps computacional*. D'aquí a 10 anys, però, les màquines seran millors i més ràpides, per la qual cosa una con-

trasenya que avui tardem 10 anys en trencar, potser aleshores només necessitarem de 5 anys, o menys, i així successivament. Potser fa 10 anys trencar una contrasenya de 6 dígitos era impensable. Tot depèn del temps i dels recursos que puguem dedicar a la nostra tasca. Podem veure que no existeix un 100% de seguretat en les contrasenyes, i el mateix és pot aplicar a molts altres àmbits de la informàtica que utilitzem dia a dia.

Evidentment, molts de vosaltres pensareu, a mi mai no m'ha passat res, i tindreu tota la raó. Això és perquè accedir a les màquines on hi ha les contrasenyes no és tan simple com sembla i hi intervenen molts més elements de seguretat dels que se n'encarreguen les empreses i on nosaltres no tenim accés. Ens refiem de la seva bona gestió. El que sí podem és que, a tot arreu on nosaltres tinguem el control, fer-ho al millor possible per assegurar la nostra part.

Recordeu la frase: una cadena sempre és trenca pel lloc on és més dèbil.

Resumint, i només com a consell, escolliu contrasenyes amb mots que continguin majúscules, minúscules, nombres ... i que siguin d'una llargada que considereu oportuna, 6 o més caràcters. Ara ja sabeu com funciona això.

Com podeu observar, m'he allargat força parlant d'un tema molt simple. El món de la seguretat informàtica és MOLT ampli i m'agradaria en un futur poder explicar més aspectes que puguin afectar el dia a dia dels usuaris finals.

Aleix Dorca Josa

Postres de música

La criptoaritmètica consisteix en substituir les xifres per lletres en la transcripció d'una operació aritmètica clàssica. El problema consisteix en trobar les xifres que corresponen a cada lletra tenint en compte que la primera lletra mai no pot ser zero:

$$SEND + MORE = MONEY$$

Florenci Pla Altisent

Heu de buscar quins números corresponen a cada casella per tal de completar la multiplicació:

$$\begin{array}{r}
 \begin{array}{|c|c|c|} \hline 4 & & 5 \\ \hline \times & 5 & \\ \hline \end{array} \\
 \hline
 \begin{array}{|c|c|c|c|} \hline & 2 & & \\ \hline & 0 & 2 & \\ \hline \end{array} \\
 \hline
 \begin{array}{|c|c|c|c|c|} \hline & 3 & & & 0 \\ \hline \end{array}
 \end{array}$$

Postres de música

Recepta de cuina

Esqueixada de bacallà

Ingredients:

Bacallà dessalat al punt de sal
Ceba tendra
Pebrot verd i vermell
Tomàquet no massa madur
Olives verdes i negres (es pot substituir per un paté d'olives)
Oli d'oliva verge
Vinagre (opcional)
Pebre (opcional)

Elaboració:

El bacallà el podem comprar salat i dessalar-lo a casa o bé comprar-lo ja dessalat (us aconsello que el compreu en una bacallaneria).

El bacallà dessalat l'esmicolarem i el posarem en un bol gran per, a continuació, afegir-hi la resta d'ingredients tallats petits. Una vegada tinguem

tots els ingredients dins del bol ho mesclarem fins que la barreja sigui homogènia, hi tirarem oli d'oliva (abundant), les olives (o paté d'olives) i si s'escau unes gotes de vinagre i una mica de pebre.

L'esqueixada de bacallà és millor fer-la unes hores abans de menjar-la ja que així tots els ingredients s'impregnen de les diferents aromes i sabors.

A l'esqueixa de bacallà també s'hi pot afegir llegums cuits (cigrans, mongetes, soja, ...). És el que és coneix com *empedrat*.

Aquest plat s'aconsella servir-lo a temperatura de nevera.

Bon profit!!!

Florenci Pla Altisent

Recomanacions musicals

Cabo do mundo **Luar na Lubre** **Folk/celta 1999**

El grup gallec Luar na Lubre, és juntament amb Milladoiro, Carlos Nuñez, un dels màxims exponents de l'anomenada música folk o d'arrels gallega. En la seva llarga i dilatada carrera, amb 9 discs al mercat, trobem temes tant coneguts com *O son do ar* (famos arran de la versió feta per Mike Oldfield), *Hai un paraíso*, etc.

Encara que en aquesta completa discografia l'àlbum *Cabo do mundo* no és l'últim (Saudade, 2005), és sense mena de dubtes un dels més interessants i recomanables.

La formació gallega, on destaquen per sobre dels altres la cantant Rosa Cedrón (substituïda en l'últim àlbum per la cantant portuguesa Sara Louroço) i el gaiter Bieito Romero, ens porten 12 temes plens d'aromes i essències d'una Galí-

cia *maríneira* i emigrant, que ens transporten a una terra plena de màgia i encant.

La poderosa i descarnada veu de Rosa Cedrón posa el contrapunt a les melodies sensuals i embriagadores típiques d'aquest grup, on el violí, la gaita i les flautes tenen un paper principal.

Per sobre de la resta hem de destacar dos temes, dos petites joies que fan que aquets àlbum sigui alguna cosa més. La primera és *Romeiro ao Lonxe*, que és una versió en gallec del fantàstic tema *Scarborough fair* que durant els anys 60 va compondre el famós duo Simon&Garfunkel. La segona és *Chove en Santiago* en el qual el grup ha posat música al poema *Madrigal á cibdá de Santiago* (Madrigal a la ciutat de Santiago) que Federico García Lorca va dedicar a Galícia en el seu llibre *Seis poemas Gallegos* escrit el 1935.

Per a més informació: www.luarnalubre.com

Manuel Cayetano Vieitez

Solucions del mes anterior:

Criptoaritmètica:

Possibles valors de **ONE**:

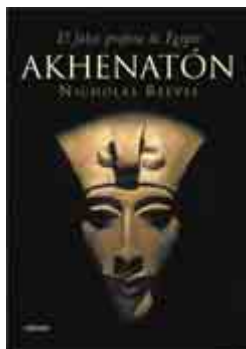
206, 216, 231, 236, 271, 281, 286, 291, 407, 417, 427, 432, 452, 457, 467, 482 i 487

Multiplicació:

$$\begin{array}{r}
 \begin{array}{cccc}
 \boxed{3} & \boxed{8} & \boxed{3} & \\
 & \times & \boxed{3} & \boxed{6} \\
 \hline
 \boxed{1} & \boxed{1} & \boxed{4} & \boxed{9} \\
 \boxed{2} & \boxed{2} & \boxed{9} & \boxed{8} \\
 \hline
 \boxed{1} & \boxed{3} & \boxed{7} & \boxed{8} & \boxed{8}
 \end{array}
 \end{array}$$

Postres de música

Recomanacions literàries

Akhenatón .El falso profeta de Egipto

Nicholas Reeves

Anaya, 2002

Algunes vegades succeeix que el pas del temps canvia la percepció que es té d'un cert personatge històric. Això és el que ha passat amb aquest faraó d'Egipte de la divuitena dinastia que, per als seus successors, va ser un faraó maleït del qual van intentar esborrar tot vestigi de la seva existència (van esborrar el nom d'Akhenatón de la majoria dels monuments i documents on figurava), i que avui en dia, juntament amb un descendent seu Tuthankamó, s'ha convertit en el faraó més conegut de l'Antic Egipte.

Si per alguna cosa destaca la llarga història d'Egipte és per la falta de canvis bruscos, ja que sempre ha estat una cultura molt endogàmica, poc oberta a les influències externes. És per aquest motiu que el període que representa aquest faraó és tan excepcional, ja que en ell es varen dur a terme canvis de tal magnitud que varen afectar la vida social, religiosa, cultural, etc.

La coneguda com revolució *amàrnica* (nom que deriva de *Tell-el-Amarna*, la nova capital) és un dels períodes més apassionants, encara que

també més foscos, de l'anomenat Imperi Nou d'Egipte (1550-1070 aC). Durant aquest període es varen produir canvis tant espectaculars com la conversió al monoteisme (amb aquest faraó, Ató serà l'únic deu oficial), el trasllat de la capital de l'Imperi de Tebas a Tell-el-Amarna, etc.

El professor Nicholas Reeves, expert en la cultura d'Egipte, ens narra d'una manera rigorosa i directa la història d'Akhenatón (Amenofis IV) (1353-1335 aC), allunyant-se de la pseudofilosofia esotèrica que s'ha creat al voltant de la figura d'aquest faraó i que ha donat lloc a tantes teories esbojarrades.

L'autor aprofundeix en les causes econòmiques, socials i polítiques que varen originar aquesta revolució, així com les seves repercussions en generacions posteriors.

El llibre, que acompanya el text amb moltes il·lustracions, ens trasllada a una època plena de canvis i transformacions dins d'una civilització sempre tan enigmàtica i atraient com la de l'Antic Egipte.

Manuel Cayetano Vieitez

El enigma de Nefertiti

Joann Fletcher

Crítica, 2005

La cultura de l'Egipte Antic ens ha llegat infinitat de meravelloses obres d'art que omplen els principals museus del món, com el Louvre, El British Museum, el museu egipci del Caire, etc. Però una de les més destacades és el bust de la reina Nefertiti que es conserva al museu egipci de Berlín.

El retrat de l'esposa del controvertit i heretge (per alguns dels seus successors) faraó Akhenatón (1353-1335 aC), està envoltat d'un misteri que ha fet que la seva bellesa vagi més enllà del físic.

La figura d'aquesta carismàtica reina, que juntament amb el seu marit van dur a terme l'anomenada revolució *amàrnica*, ha dut a molts egipcítics a intentar esbrinar com va ser la seva vida així com l'època en què va viure.

En aquest llibre l'egiptòloga Joann Fletcher de-

fensa la teoria¹ que la mòmia que ha trobat en una tomba de la Vall dels Reis (KV35)² a Tebes, és la de la reina Nefertiti. Per arribar a aquesta asseveració, l'autora anirà esbrinant d'una manera quasi detectivesca els fets que l'han portat a aquesta conclusió. I així, a poc a poc, ens anirem introduint en una època convulsa, plena de canvis, de la mà d'una de les seves principals protagonistes que, després de la mort del seu marit, es va convertir en la persona més poderosa de l'imperi egipci.

¹La Vall del Reis, és una petita vall situada al costat de Tebes i on estan enterrats la majoria dels faraons de les dinasties XVIII, XIX i XX de l'imperi nou.

²Molts egipcítics no la comparteixen.

Manuel Cayetano Vieitez

Perles

Us heu preguntat alguna vegada com és una reunió del consell editorial?

Avui, un *membre** –*membre superior*, per més detalls– ha tingut una idea genial. –Per què no expliquem als lectors com són les reunions del consell? I naturalment, un dels altres *membres*, també un *membre superior*, ha agafat el suggeriment i s'ha posat a la feina. Com és el treball en equip de tots els *membres*, per cert, tots ells superiors (no faltava més!) del consell editorial?

Com és una reunió del consell? M'agradaria poder fer una descripció ordenada, en la que hi hagués una introducció, un desenvolupament i una conclusió, no en va, un dels nostres *membres superiors* escriu com els àngels, per això acostuma a produir perles. Però, si hem de ser fidels a la transparència, això no em serveix per descriure les nostres reunions.

La veritat és que la primera cosa que crida l'atenció és com podem fer una reunió els personatges que hem coincidit en el consell. Que no sabeu per què ho dic?

A veure, tenim un *membre superior* absolutament boig pel *Heavy Metal*, informàtic, ell està sempre a la seva, diu que *ho porta la professió*. Tranquil, sorprenentment tranquil per ser un bateria de *Heavy Metal*. Us heu fixat en les seves recomanacions literàries i musicals? Poques vegades algú té la sort de treballar amb una persona tan responsable i exigent. No diu mai gran cosa, però quan parla ...

Tenim un altre *membre superior*, absolutament boig per la llengua, no qualsevol llengua, ep! Per la llengua catalana, informàtic, encara que una mica estrofet com a tal, filòsof, no calla! Ens atabala contínuament, no sabem si ens escolta o no en les reunions, perquè no ens dona temps a elaborar una resposta suficientment ràpida al seu discurs, nerviós, amb un caràcter!, però quan ens adonem del que diu quan parla ...

El tercer *membre superior*, és la nostra productora particular de perles. Ens dona una mica de serenor, comptable, li agrada escriure. No és fàcil de convèncer, té tantes idees que l'hem d'anar frenant, perquè per poder publicar-les totes hauríem de tenir una publicació diària. Ella diu que està aprenent, però quan parla ...

El quart *membre superior* és economista, boig per la Música Celta, tots els d'aquella zona de l'estat veí per la part del sud, tenim tendència a retornar als orígens, ja sabeu la *morriña*. És inflexible, quan està convençut d'una cosa, a veure qui el fa baixar del ruc. Lector empedreït, porta ja uns quants números fent-nos recomanacions literàries i musicals a més de l'entrevista misteriosa, i què us he de dir, quan parla ...

I només quedo jo, en aquesta ocasió, relatora de la quotidianitat de l'equip, que us he de dir que

ja no sapigüeu! Infermera, amb un caràcter similar als coets de la revetlla de Sant Joan. Realment inofensius i passatgers, encara que millor no estar a prop quan esclaten. M'agrada formar part d'aquest equip. A mi m'agrada parlar, algun dels companys em diu *fins i tot quan no se't demana*. I quan parlo ...

Doncs el que volia explicar, agafeu aquets ingredients i poseu-los a treballar una hora o dues, setmanalment en un despatx, hi ha un objectiu clar, cada mes ha de sortir un número nou del butlletí. I ... comença la reunió; reunió? quina reunió! Quan parlem ... acostumem a fer-ho tots alhora!

Cada un té una visió de l'assumpte, es creuen mirades i paraules, cadascú s'ho mira des del seu punt de vista, de vegades un té la sensació que *ens farem mal*. Hi ha moments que tots parlem a l'hora, hi ha visions que semblen irreconciliables. De vegades, sembla que es fan equips, un sector pensa blanc, l'altre negre, però no són equips permanents, canvia el tema, canvia l'equip. El clima s'escalfa, jo em trec la jaqueta ... El nostre home tranquil, s'ho mira, i tu què en penses? Algú li diu i ell contesta. Ens fa pensar ... Però la discussió continua. El nostre filòsof em diu *a mi quasi m'agrada provocar-ho, és tan estimulante tenir una bona discussió!* La nostra productora de perles posa les condicions i continuem discutint. Avui no hi és el lector empedreït, m'agradaria saber què en pensa! I jo segueixo amb la meua postura, en un esclat d'aquells de coet, dic: *votem!*

I votem, la qual cosa és absurda, mai no hem pres una decisió per votació, les nostres decisions són encertades o no, però són per consens, una vegada preses, són de tots, no importa el punt de partida. Va passant el temps, ara ja fa calor fins i tot sense jaqueta. I aleshores, algú demana com és que no hi ha Whisky o alguna cosa més forta per poder superar la reunió? Aleshores, algú treu xocolata ... Que bona!

A veure, per on anàvem? Ah! Sí. El proper número del butlletí. Un dels *membres* treu l'esquema del que ja s'ha fet i del que queda pendent de fer, els altres no ho saben, però probablement és el menys organitzat de tots i és per això, que necessita apuntar-ho tot! A veure, primera secció i, encara que no us ho cregueu, ja hi ha un voluntari per fer-se'n càrrec. Segona secció i ja hi ha un altre voluntari. Un *membre* diu, aquest mes estic molt apurat/-ada amb la feina. Els altres quatre (per primera vegada en la reunió estan d'acord) li responen, cap problema, nosaltres assumim el que faci falta. S'acaba la reunió, ens sentim relaxats, plens de feina, però amb la sensació que la reunió ha valgut la pena.

(continua a la pàgina següent)

Perles

(continua de la pàgina anterior)

Varem presentar-nos com a consell editorial perquè pensàvem que podia ser una bona experiència, que podríem aprendre coses, que fomentàriem la coneixença entre les diferents àrees de la Universitat i el treball interdisciplinari.

El resultat ha superat en molt les nostres expectatives i un valor afegit a la experiència és que ens ho hem passat d'allò més bé.

Algú que conec, un dia em deia, quina és la diferència entre un professional excepcional i la resta? Que s'apassiona amb el que fa i que realment l'importa.

I per *Tutatis* que hi hem posat passió, només cal passar per davant de la nostra sala de reunions. I per *Tutatis* que ens importa, per això tots volem

parlar alhora. Hi hem posat tot el que sabíem, i ho continuarem fent mentre siguem el consell editorial.

No us fem una mica de sana enveja?

** Membre: expressió usada i abusada en la nostra secció Notícies Ud'A, altrament coneguda pels membres del consell com a BOPA-Ud'A, que designa algú que treballa per la Ud'A, del qual mai se sabrà la identitat. Com tothom sap, fonamentalment els membres poden ser superiors o inferiors, encara que n'hi poden haver d'altres ...*

Carme Espinosa Fresnedo

Amb el coneixement i vist-i-plau dels membres superiors del Consell editorial

La foto

Josep Ribó

Voleu rebre l'e-com.Ud'A?

Us hi podeu subscriure enviant un missatge a l'adreça electrònica butlleti@uda.ad. No oblideu d'indicar la vostra adreça electrònica.

Voleu col·laborar amb e-com.Ud'A? Heu llegit algun llibre que vulgueu recomanar? Algun disc, alguna pel·lícula, ... Podeu aportar tot allò que se us acudeixi, articles d'opinió, fotografies ... Ànims, ajudeu a fer d'aquest butlletí la veritable eina de comunicació de la Universitat.

Les col·laboracions al butlletí s'han d'enviar a l'adreça electrònica butlleti@uda.ad abans del 15 de cada mes. A fi de mantenir l'agilitat del butlletí es recomana que les aportacions siguin breus i que no superin, si pot ser, les 500 paraules.

Les opinions expressades en aquesta butlletí són atribuïbles, únicament i exclusiva, al seu autor/a.